

La gràcia de l'estranyesa

PONÇ PUIGDEVALL

Polvora del quatre de juliol

Ramon Erra

Galerada

153 pàgines, 16 euros

No deixa de sorprendre una mica que els textos literaris més estimulants de les últimes temporals provin-
gungun d'unes editorials petites a l'altra banda dels grans grups empresarials, i que tinguin una capacitat prou va-
lenta per decantar-se cap a l'obra de qualitat. És el que passa, per exem-
ple, amb Galerada, una petita editoria de Cabrera de Mar, que té una
cura elegantíssima del que és l'edició
i que, a més, té una cura extraor-
dinària: sense anar més lluny, són els
amables responsables que els lectors
hagin pogut llegir, posem per cas, els
contes de Pep Rosanes-Creus, la pri-
mera novel·la d'Antoni Pladevall, el
diari de Ramon Farrés, o les poe-
sies amatòries de Joverut que va es-
criture Jacint Verdaguer. Ara toca el
torn de *Polvora del quatre de juliol*,
un recull de narracions de Ramon
Erra (Vic, 1966), i que es revela com
un llibre que, per fi, aconseguix que
la contraportada — sempre elogiosa,
sempre desmesurada, sempre a la vo-
ra de la falsedat — no menteixi. Erra,

en efecte, ha escrit un llibre que "és la confirmació d'un narrador". Potser hi ha lectors que no han llegit el seu primer títol, *La flor blanca de l'estramoni*, i per tant no poden oferir cap mena de referència ni tampoc establir cap comparació entre l'un i l'altre, però qui s'endinsa en les narracions que ara presenta descobrirà un autor que posseix un estoc im-
tant de virtuts creatives.

En un primer lloc, Erra sap escriure més enllà del tòpic i, a pesar que els arguments tenen molt a veure amb la ironia i la bonhomia de Pere Calders, per exemple, sap transcendir el magisteri amb una dosi important d'estil personalitzat i pròpiament particular: Els contes d'Erra tenen la gràcia d'encetar-se amb uns començaments que ja porten inclòsos subtilment el canvi del final, tenen la gràcia de moure's per uns desenvolupaments que fan que el lector dubti, s'estranyi i es vegi emportat cap a unes zones ambigües on l'expectació es converteix en el motor de la lectura i, per últim, tenen la gràcia de derivar cap a uns finals que, al mateix temps que confirmen el control literari que practica l'autor i que revelen que des de l'inici sabia cap on s'encaminava, sorprenen, satisfan i conclouen amb gràcia la línia del relat. *Polvora del qua-*

tre de juliol és una col·lecció delirantment racionalitzada d'uns arguments on el que domina és la celebració de l'absurd domèstic i quotidià, on la vida de poble i el món rural de Pentom esdevenen un enfilall de situacions que tendeixen a habitar en el territori de la bogeria pacífica.

Ara bé, més enllà dels arguments demencials que s'escampen a través del llibre, al lector li agrada trobar frases com aquestes, on Erra posa en marxa tot el seu arsenal literari: "La sotra es va omplir de tovalloles, pit i cuixa, i el mar feia una cara alegre. Allà estirar en va repetir la trempera i en vaig esparnar de tenir-la pensant tota l'estona en la vella aixorca i patètica, en aquella turista de Malines vestida de rosa xiclet. Tot plegat ho podia haver resolt fent-me una palla com tantes altres vegades, però no em va venir de gust fer-me-la. Fins i tot vaig dubtar de la neva salhi mental. Però em devia haver enamorat, en aquell poble de mar, perquè durant tota la resta del dia vaig estar tocat per una mena de melancònia, com quan se sent el roncar d'una moto a l'hora de la migdiada". Junt amb els de Sergi Pàmies i Borja Bagunyà, probablement els contes d'Erra siguin dels més felïços que es poden llegir aquesta temporada.

ELS VOSTRES CLÀSSICS

L'art de viure i de morir

JORDI LLOVET

S embia una novel·la menor si es compara amb les altres de Sandor Marai publicades per Salamandra i Empúries (*L'última trobada*, *L'herència d'Estzer*, *Divorcis a Buda*, *La dona justa...*), però quan s'hi pensa una mica, aquesta de que parlem avui, *La germana* (en català, traducció d'Eloi Castelló, Barcelona, Empúries-Salamandra, 2007), és una altra de les obres mestres de l'autor hongarès, conegut a Espanya als anys 40 i 50, eclipsat després a tota Europa, recuperat a tot el món després de la seva mort l'any 1989.

La història és simple: passades unes quantes pàgines preliminars en què el narrador explica la seva trobada casual amb un pianista de gran anomenada, el llibre s'esplaia amb un llarg relat autobiogràfic d'aquest músic, el qual, després d'haver ofert un concert en una sala de Florència, pateix els primers símptomes d'una malaltia neurològica que, al capdavant, només li espantalla dos dies de la mà dreta, però li impedeix de tocar el piano per sempre més. L'escena té lloc a la Itàlia acabada de sortir de la Segona Guerra Mundial, circumstància que té un relleu més aviat escàs en la novel·la.

La malaltia ha estat un tema recurrent a tota la història literària d'Occident, però l'actitud dels homes i dels metges davant aquest fet ha variat enormement al llarg dels nostres segles. En certa manera, després d'unes quantes variacions, bona part de la cultura d'Occident — de la mà dels religions cristiana i parentes d'ella — ha acabat considerant la malaltia de la mateixa manera que les considerava la Grècia arcaica: les malalties ens vénen per una determinació indubtable, i nosaltres no podem fer res més que acceptar el destí, que al capdavant sempre és fatal. Tant si un es troba sempre bé com si es troba